

УДК 811.161.2'374.2'373.46:37.014.3

СЛОВНИКИ ТЕРМІНІВ ОСВІТИ ЯК ЗАСІБ ВІДОБРАЖЕННЯ ОСВІТНІХ РЕФОРМ

Марта Табака

*Львівський національний університет імені Івана Франка
кафедра українського прикладного мовознавства
вул. Університетська, 1, кімн. 233, 79001, Львів, Україна
тел.: 097 032 38 02
ел. пошта: tabakamarta26@gmail.com
<http://orcid.org/0009-0000-1496-6576>*

Проаналізовано словники термінів освіти як засіб відображення сучасних освітніх реформ, що засвідчені законодавчими та нормативно-правовими документами. Розглянуто передумови створення новітніх лексикографічних видань.

Окреслено особливості сучасних словників термінів освіти як вагомого джерела фіксації, систематизації, уніфікації та кодифікації нових термінів і понять сфери освіти. Проаналізовано новітні словники, які допомагають освітянам зрозуміти та правильно використовувати спеціальну лексику, а саме: “Національний освітньо-науковий глосарій” (2018), “Словник-довідник лексики сфери освіти: національно-європейська ідентичність” (2018), “Словник термінів і понять сучасної освіти” (2020), “Нова українська школа: словник термінів і понять” (2022), “Словник новітніх освітянських термінів і понять” (2021) і “Тлумачний словник освітянських термінів” (2022).

Виокремлено ознаки унікальності цих словників і доцільність послуговування ними в процесі удосконалення професійно-термінологічної компетентності освітян, підвищення їхнього професійного, загальнокультурного рівня та педагогічної майстерності. Наведено унікальні приклади словникових статей, які містять визначення актуальних термінів освітньо-наукового вітчизняного та світового простору, дефініції понять, які були вперше зафіксовані укладачами, а також ілюстративний матеріал, джерельною базою якого є тексти громадсько-політичних, освітянських і студентських засобів масової інформації.

Обґрунтовано причину появи нових освітніх термінів і понять, встановлено екстралінгвістичні чинники, які впливають на оновлення семантики усталених термінологем.

Ключові слова: загальна середня освіта, освітні реформи, сучасна термінологія сфери освіти, словники термінів освіти, поняттєво-термінологічний апарат, професійно-термінологічна компетентність.

DOI:

Постановка проблеми. Сучасна загальна середня освіта в Україні перебуває на етапі реформування та удосконалення. Відбувається впровадження нових освітніх стандартів, які спрямовані на розвиток критичного мислення, творчості та інноваційності учнів, з’являються нові форми навчання, зокрема проєктна діяльність, інтерактивні уроки, дистанційне навчання тощо. У зв’язку з цим виникають нові терміни і поняття, які потрібно кодифікувати, визначити їхнє змістове наповнення, обґрунтувати структурну організацію, прокоментувати доцільність функціонування та використання в освітній сфері. Результати багатоаспектного вивчення поняттєво-термінологічного апарату загальної середньої освіти фіксують численні словники спеціальної лексики, які стають засобом відображення освітніх реформ.

Реформи загальної середньої освіти розпочалися у 2017 р. з ухваленням нового Закону України “Про освіту” [7]. Цей закон заклав основу для створення нової системи загальної середньої освіти, яка має відповідати сучасним європейським стандартам і забезпечити якісну освіту в Україні. Він закріпив зміни, що стосуються но-

вих освітніх технологій, підходів, освітніх стандартів, і зумовив появу нових термінів, понять, а також спричинив оновлення значення багатьох усталених терміноодиниць.

Володіння сучасною термінологією є однією з найвагоміших ознак професіоналізму фахівців усіх галузей, зокрема освіти. Закон України “Про освіту” зобов’язує педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників постійно підвищувати свій професійний і загальнокультурний рівні, педагогічну майстерність. У ньому чітко прописано вагомість безперервного процесу навчання та вдосконалення професійних компетентностей, що дає змогу освітянам підтримувати й покращувати стандарти професійної діяльності. Безперервний професійний розвиток, систематичне підвищення кваліфікації, постійне самовдосконалення неможливі без сформованої здатності влучно та доцільно використовувати фахові терміни під час виконання посадових обов’язків [8 : 254].

Аналіз досліджень і публікацій. Етап становлення термінології сфери освіти, на думку І. М. Серебрянської, зумовлений низкою проблем, а саме: невизначеністю та багатозначністю деяких термінів, паралельним існуванням назв-дублетів (*академічна чесність і академічна доброчесність; інтердисциплінарність і міждисциплінарність*), різне тлумачення однакових термінів у вітчизняній та закордонній практиці (*модуль, компетенція, компетентність*), неправильне використання англійських запозичень в українській мові. Дослідниця сучасного стану освіти в Україні переконана, що понятійно-термінологічний апарат потребує систематизації і доопрацювання з урахуванням змін, що відбуваються в галузі. Саме видання повного словника-довідника освітньої лексики повинно допомогти зорієнтуватися в розумінні та правильному використанні спеціальних слів, полегшити процес інтеграції в європейський освітній простір і європейський ринок праці [11 : 76].

І. В. Беседовська наголошує на вагомості дослідження педагогічної термінології як відкритої системи, що постійно еволюціонує і розширює свій функціональний статус, ґрунтується на усвідомленні того, що її розвиток завжди детермінувався запитами національного життя українців, станом європейської науки, від якої Україна ніколи не була відірваною, ізольованою [1 : 1].

Актуальність наукової статті зумовлена відсутністю досліджень про роль і значення лексикографічних джерел як засобів відображення сучасних освітніх реформ, що засвідчені законодавчими та нормативно-правовими документами України. У зв’язку з цим виникає потреба дослідження новітніх словників термінів і понять освіти як джерел фіксації, систематизації і тлумачення термінів, понять сфери освіти.

Мета дослідження – проаналізувати словники термінів освіти як специфічний засіб відображення освітніх реформ, окреслити їхню роль у підвищенні рівня професійно-термінологічної компетентності освітян.

Виклад основного матеріалу. Одним із найважливіших джерел фахових термінів і понять є спеціалізовані словники. Поява багатьох новітніх словників освітніх термінів і понять зумовлена потребою відобразити зміни, які відбуваються у сфері освіти внаслідок запровадження нових реформ. Упродовж 2017–2023 рр. вийшло у світ чимало таких видань, серед яких насамперед варто назвати унікальні словники, які зорієнтовують у розумінні й правильному використанні спеціальних слів, а саме: “Національний освітньо-науковий глосарій” [5], “Словник-довідник лексики сфери освіти: національноєвропейська ідентичність” [14], “Словник термінів і понять сучасної освіти” [13], “Нова українська школа: словник термінів і понять” [6], “Словник новітніх освітянських термінів і понять” [12] і “Тлумачний словник освітянських термінів” [15].

Укладачі словників аргументують актуальність видань і доцільність їх використання в сучасному освітньому процесі змінами, які відбуваються в сучасному законодавстві України щодо освітньої діяльності [13]. Словники стають своєрідною реакцією на оновлення і трансформацію категорійно-понятійного апарату, появу актуальних термінів, які використовують в освітньому процесі відповідно до вимог чинного законодавства [12]. Джерелом фактичного матеріалу для словників такого типу служать закони України, постанови Кабінету Міністрів України та інші законодавчі та підзаконні акти [15].

Першим серед словників, який з'явився після ухвалення Закону України "Про освіту" у 2017 р. і допоміг освоїти нові освітні терміни і поняття, був "Національний освітньо-науковий глосарій" [5]. Колектив авторитетних науковців запропонував словник, що містить близько 500 актуальних ключових понять і термінів, які відповідають сучасним пріоритетам і тенденціям розвитку державної освітньої політики. У передмові до глосарія зазначено, що він містить багато сучасних термінів і понять, які ще не ввійшли в широкий теоретичний і практичний обіг. Враховуючи специфіку глосарія як словника до тексту, що пояснює малозрозумілі слова, автори (вчені Національної академії педагогічних наук) зауважують, що саме поява нових специфічних термінів і понять, зумовлених інноваційними законами в галузі освіти, зокрема Законом України "Про освіту" (2017 р.), викликала потребу цього видання. У глосарії узагальнено поняттєво-термінологічний освітньо-науковий апарат, який використовує міжнародна, європейська й українська фахова спільнота. Автори зауважують, що під час укладання "Національного освітньо-наукового глосарія" за основу взято термінологію, яку фіксують інноваційні закони, ухвалені до 2018 р., зокрема Закон України "Про освіту", а також відповідні підзаконні нормативно-правові акти. Однак у додатках наведено визначення освітньо-наукових термінів, вміщених у найбільш вагомих міжнародних документах [4; 9; 10]. Окрім цього, враховано також світові тенденції в освіті, зафіксовані в міжнародних регуляційно-рекомендаційних документах Організації Об'єднаних Націй, Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського Союзу стосовно освітніх і дослідницьких просторів. Таким чином, у глосарії охоплено широке коло термінів і понять освітньо-наукового вітчизняного та світового простору, наприклад: *Інклюзивне освітнє середовище – сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей (Закон України "Про освіту", 2017 р.)* [5 : 36]; *Інклюзивний заклад освіти – заклад, який забезпечує інклюзивну модель освіти як систему освітніх послуг, зокрема: адаптує навчальні програми та плани, фізичне середовище, методи та форми навчання, використовує існуючі в громаді ресурси, залучає батьків, співпрацює з фахівцями для надання спеціальних послуг відповідно до різних освітніх потреб дітей, створює позитивний клімат у шкільному середовищі (Саламанська декларація та Рамки дій щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами, 1994 р.)* [5 : 36–37].

Унікальним є видання "Словник-довідник лексики сфери освіти: національноєвропейська ідентичність" [14], який не має аналогів в українській лексикографії. Його унікальність полягає в поєднанні термінологічного та прагматичного аспектів. Словник-довідник інтерпретує освітню лексику, що засвідчує національноєвропейську ідентичність вітчизняної освіти. У ньому вперше комплексно подано тлумачення освітньої лексики, приклади її використання, інформацію про етимологію та стиліс-

тичну характеристику. Окрім цього, запропоновано іншомовні відповідники до кожного терміна, що сприяє удосконаленню комунікативної компетенції користувачів.

Структура “Словника-довідника лексики сфери освіти: національноєвропейська ідентичність” зумовлена аспектами опису і містить дві частини: “Глосарій термінів” та “Прагматичний аспект функціонування лексичних одиниць”. У першій частині видання систематизовано сучасний понятійно-термінологічний апарат освітньої галузі, подано тлумачення термінів і понять, що вживаються в сучасній науці та практиці системи освіти України. Важливим складником є велика кількість актуальних термінів, які вперше зафіксовані укладачами, наприклад: **Інклюзивна освіта** (*Inclusive education*) – *гнучка індивідуалізована система навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах масової загальноосвітньої школи за місцем проживання. Навчання відбувається за індивідуальними навчальними планами та забезпечується медико-соціальним та психолого-педагогічним супроводом. Інклюзивна освіта передбачає створення освітнього середовища, яке б відповідало потребам і можливостям кожної дитини, незалежно від особливостей її психофізичного розвитку* (Освітній портал Львівщини. Режим доступу: http://osvitportal.loda.gov.ua/inklyuzivna_osvita_dlya_ditey_z_osoblyvuyemy_potrebamy_v_ukraini) [14 : 48]. Друга частина видання є розгалуженою і складається із семи підрозділів, а саме: “Неологізми”, “Жаргонізми”, “Композити”, “Перифрази”, “Фразеологізми”, “Метафори” та “Оксюморон”. Термінолексику цієї частини згруповано за тематичними рубриками: “Освіта”, “Освітній процес”, “Освітній менеджмент”, “Здобувачі освіти”, “Педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники”, “Заклади освіти”. У цій частині укладачі пропонують багатий ілюстративний матеріал, джерельною базою якого є тексти громадсько-політичних, освітянських, студентських засобів масової інформації, наприклад: **Інклюзивна освіта, Інклюзія** – *див. Глосарій, Інклюзивна освіта: Головна мета інклюзивної освіти – допомогти дитині адаптуватися в соціумі* («Справжня вартя». 16.11.2017); *Ми будемо нові школи, в яких одразу створюємо всі умови для інклюзивної освіти* («Справжня вартя». 07.09.2017); **Інклюзія як формат життєдіяльності суспільства (заг.)** («Дзеркало тижня». 152 08.12.2017); **Інклюзивна освіта, можливо, більше потрібна здоровим дітям, ніж хворим** («Дзеркало тижня». 08.12.2017) [14 : 151–152].

Своєрідним термінологічним довідником з проблем освіти, у якому відтворено сучасний стан розвитку освіти в Україні, є “Словник термінів і понять сучасної освіти” [13]. Його особливістю є фіксація і тлумачення не лише загальної термінології сучасної освіти, а й термінів і понять психології та педагогіки, а також етики, естетики, дефектології, інклюзивної освіти. Це зумовлено метою словника – відобразити термінологію, якою активно послуговуються педагогічні працівники у своїй практичній діяльності. Словник покликаний допомогти освітянам усвідомити актуальні процеси розвитку освіти та характерні динамічні зміни, які відбуваються в освітній галузі на сучасному етапі. Видання містить, окрім широко відомих традиційних термінів освіти, новітні терміни, поява яких зумовлена євроатлантичними інтеграційними процесами. У зв’язку з цим наявна велика кількість термінів іншомовного походження, які вирізняються посиланнями на мову-джерело слова, наприклад: **Автодидакт** (з грецьк. – самонавчання) – *людина, яка не закінчувала школи, а набула знань шляхом самонавчання, без допомоги вчителя* [13 : 5].

Сучасні напрями впровадження Концепції Нової української школи, тлума-

чення термінів і понять, що висвітлюють ключову інформацію про реалізацію Концепції Нової української школи в закладах загальної середньої освіти, відтворює видання “Нова українська школа: словник термінів і понять” [6]. Укладачі словника використали такий прийом лексикографічного опису терміна, як пряме цитування: словникова стаття містить визначення змісту термінів, понять, які подано в законодавчих і нормативно-правових документах, наприклад: *Академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом (Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII)* [6 : 7].

Запропоновано також терміни і поняття, які слугують відображенням добробку вчителів-практиків початкових класів, наприклад: *Коло вибору – призначене для вирішення конфліктних ситуацій. Створене з використанням різної колірної гами та малюнків, щоб дітям було цікаво сприймати. Методика пропонує декілька варіантів виходу із ситуації, наприклад: “Домовся”, “Обговори”, “Почекай і охолонь”, “Попроси вибачення”, “Переключись на інше”, “Зупинись”, “Залиш так, як є”, “Зиграй у гру” (“Коло вибору” в навчально-виховному процесі Нової української школи”. Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/kolo-viboru-v-navchalno-vihovnomu-procesi-nus-77821.html>)* [6 : 24], а також результатом наукових пошуків відомих українських педагогів, наприклад: *Педагогічна інновація – процес створення, поширення й використання нових засобів (нововведень) для розв’язання тих педагогічних проблем, які досі розв’язувалися по-іншому, а також створення нового змісту, форм і методів освітньої діяльності (Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підруч. для вищ. навч. закл. 2-е вид. Київ : Грамота, 2013. 504 с.)* [6 : 37].

Вартим уваги є видання “Словник новітніх освітянських термінів і понять” [12]. У передмові укладачі назвали чинники, які, на їхню думку, зумовлюють появу нових термінів і понять у сучасному освітньому процесі, а саме: прагматизація освіти, євроінтеграція та створення єдиного освітнього простору в умовах глобалізації, інформатизація та діджиталізація освіти, доба метамодерну, що характеризується константою невизначеності, у якому перебуває сьогодні людство [12 : 4–5]. Видання відображає терміни й поняття, які фіксують чинні нормативні документи у сфері освіти, такі як Закон України “Про освіту”, Наказ “Про затвердження Положення про дистанційне навчання”, Указ Президента України “Про Національну доктрину розвитку освіти” тощо. Словник покликаний допомогти освітянам підвищити свою педагогічну майстерність і вдосконалити професійно-термінологічну компетентність.

Словник містить понад 300 термінів, серед яких є нові, уперше зафіксовані в цьому виданні, наприклад: *Тренер-педагог – особа, яка здійснює комплекс заходів з підвищення кваліфікації вчителів, асистентів вчителів закладів загальної середньої освіти з інклюзивним та інтегрованим навчанням та заступників директорів закладів загальної середньої освіти з навчально-виховної (навчальної, виховної) роботи у початкових класах для впровадження Державного стандарту початкової освіти та нових методик згідно з Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 груд-*

ня 2016 р. № 988, відповідно до переліку, затвердженого Міністерством освіти і науки [12 : 54–55]; а також усталені терміни, які під впливом екстралінгвістичних чинників оновили свою семантику, наприклад: **Повна загальна середня освіта** – *всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності (Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 0901) [12 : 36].* Визначення відображає зміну акценту повної загальної середньої освіти, який раніше робився на засвоєнні знань з окремих предметів, а зараз фокусується на розвитку компетентностей, необхідних для життя в сучасному світі.

Важливу роль в уніфікації сучасної освітньої термінології відіграє “Тлумачний словник освітянських термінів” [15]. Видання містить не лише дефініції термінів, але й подає визначення, що містяться в текстах нормативно-правових актів, наприклад: **Доступність повної загальної середньої освіти** – *сукупність умов, що сприяють задоволенню освітніх потреб осіб та забезпечують кожній особі можливість здобуття повної загальної середньої освіти відповідно до державних стандартів, у тому числі наявність достатньої кількості закладів освіти, що забезпечують безоплатне здобуття повної загальної середньої освіти, відсутність дискримінації за будь-якою ознакою чи обставиною, надання учням підтримки в освітньому процесі (Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 0901) [15 : 16].* Наявність визначень освітянських термінів, дібраних із нормативно-правових документів, перетворює “Тлумачний словник освітянських термінів” на одне із достовірних джерел інформації, що відповідає чинному законодавству.

Отже, спеціальні словники термінів і понять освіти є важливим засобом відображення реформ у системі сучасної освіти в Україні, що засвідчені законодавчими та нормативно-правовими документами. Вони є одним із найвагоміших джерел фіксації, систематизації, уніфікації, кодифікації нових термінів і понять освіти, слугують інструментом для вдосконалення професійно-термінологічної компетентності освітян, підвищення їхнього професійного, загальнокультурного рівня та педагогічної майстерності.

Список використаної літератури

1. Беседовська І. В. Українська педагогічна термінологія. *Житомирщина педагогічна. Електронний науково-методичний журнал*. Житомир, 2020. № 1. URL : https://imso.zippo.net.ua/wp-content/uploads/2020/03/8_Беседовс_ка_2020.pdf.
2. **Короткий словник термінів для професійного мовлення вчителя** / уклад. Л. П. Ходанич, Т. В. Палько. Ужгород : Закарпатський ІППО, 2018. 64 с.
3. **Короткий тлумачний словник психолого-педагогічних термінів (для аспірантів і магістрів)** / за ред.: І. В. Козубовської, О. С. Повідайчик. Ужгород : ДВНЗ “УНУ”, 2021. 41 с.
4. Міжнародна стандартна класифікація освіти, МСКО. Глосарій. 2011. URL : <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-iscsed-2011-en.pdf>.
5. Національний освітньо-науковий глосарій / редкол.: В. Г. Кремень (відп. ред.). Київ : ТОВ “КОНВІ ПРИНТ”, 2018. 524 с.
6. **Нова українська школа: словник термінів і понять** / уклад. О. А. Бабакіна, І. М. Толмачова. Харків : КЗ “ХГПА”, 2022. 70 с.

7. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Дата оновлення: 04.01.2024. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 1.03.2024).

8. Ракшанова Г. Ф., Назаренко І. Л. Формування фахової термінологічної компетентності у студентів. *Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. Філологічні студії*. Кривий Ріг, 2018. № 17. С. 249–260. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt_2018_17_24.

9. Рекомендації Ради Європейського Союзу від 22.05.2017 щодо Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя та скасування рекомендацій Європейського парламенту і Ради від 23.04.2008 щодо запровадження Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя. 2017. URL : [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H0615\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H0615(01)&from=EN).

10. Рекомендації Ради Європейського Союзу від 22.05.2018 щодо ключових компетентностей для навчання впродовж життя. 2018. URL : [https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN).

11. Серебрянська І. М. Освіта в Україні: спостереження крізь призму мовної картини світу : монографія. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2018. 416 с.

12. Словник новітніх освітянських термінів і понять : довід. вид. / уклад. І. І. Козинець, Ю. О. Шабанова. Дніпро : НТУ “ДП”, 2021. 69 с.

13. Словник термінів і понять сучасної освіти / за заг. ред. Л. М. Михайлової ; уклад. Л. М. Михайлова, О. В. Пагава, О. В. Проніна. Северодонецьк, 2020. 194 с.

14. Словник-довідник лексики сфери освіти: національноєвропейська ідентичність : навч. посіб. / за заг. ред. І. М. Серебрянської. Суми : СДУ, 2018. 341 с.

15. Тлумачний словник освітянський термінів / уклад. Т. В. Трісунова. ДУ “НМЦ вищої та фахової передвищої освіти”, 2022. 50 с.

References

1. Besedovska I. V. Ukrainiska pedahohichna terminolohiia. *Zhytomyrshchyna pedahohichna. Elektronnyi naukovo-metodychnyi zhurnal*. Zhytomyr, 2020. № 1. URL : https://imso.zippo.net.ua/wp-content/uploads/2020/03/8_Besedovs_ka_2020.pdf.

2. Korotkyi slovnyk terminiv dlia profesiinoho movlennia vchytelia / uklad. L. P. Khodanych, T. V. Palko. Uzhhorod : Zakarpatskyi IPPO, 2018. 64 s.

3. Korotkyi tлумачnyi slovnyk psykholoho-pedahohichnykh terminiv (dlia aspirantiv i mahistriv) / za red.: I. V. Kozubovskoi, O. S. Povidaichyk. Uzhhorod : DVNZ “UNU”, 2021. 41 s.

4. Mizhnarodna standartna klasyfikatsiia osvity, MSKO. Hlosarii. 2011. URL : <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-iscd-2011-en.pdf>.

5. Natsionalnyi osvितno-naukovyi hlosarii / redkol.: V. H. Kremen (vidp. red.). Kyiv : TOV “KONVI PRINT”, 2018. 524 s.

6. Nova ukrainska shkola: slovnyk terminiv i poniat / uklad. O. A. Babakina, I. M. Tolmachova. Kharkiv : KZ “KhHPA”, 2022. 70 s.

7. Pro osvitu : Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII. Data onovlennia: 04.01.2024. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (data zvernennia: 1.03.2024).

8. Rakshanova H. F., Nazarenko I. L. Formuvannia fakhovoi terminolohichnoi kompetentnosti u studentiv. *Naukovyi visnyk Kryvorizkoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Filolohichni studii*. Kryvyi Rih, 2018. № 17. С. 249–260. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt_2018_17_24.

9. Rekomendatsii Rady Yevropeiskoho Soiuzu vid 22.05.2017 shchodo Yevropeiskoi ramky kvalifikatsii dlia navchannia vprodovzh zhyttia ta skasuvannia rekomendatsii Yevropeiskoho parlamentu i Rady vid 23.04.2008 shchodo zaprovadzhennia Yevropeiskoi ramky kvalifikatsii dlia navchannia vprodovzh zhyttia. 2017. URL : [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H0615\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H0615(01)&from=EN).

10. Rekomendatsii Rady Yevropeiskoho Soiuzu vid 22.05.2018 shchodo ključovykh kompetentnosti dlia navchannia vprodovzh zhyttia. 2018. URL : [https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN).

11. Serebrianska I. M. Osvita v Ukraini: sposterezhenia kriz pryzmu movnoi kartyny svitu : monohrafiia. Kharkiv : Vyd-vo Ivanchenka I. S., 2018. 416 s.

12. Slovnyk novitnykh osvitianskykh terminiv i poniat : dovid. vyd. / ukklad. I. I. Kozynets, Yu. O. Shabanova. Dnipro : NTU "DP", 2021. 69 s.

13. Slovnyk terminiv i poniat suchasnoi osvity / za zah. red. L. M. Mykhailovoi ; ukklad. L. M. Mykhailova, O. V. Pahava, O. V. Pronina. Sievierodonetsk, 2020. 194 s.

14. Slovnyk-dovidnyk leksyky sfery osvity: natsionalnoievropeiska identychnist : navch. posib. / za zah. red. I. M. Serebrianskoi. Sumy : SDU, 2018. 341 s.

15. Tlumachnyi slovnyk osvitianskyi terminiv / ukklad. T. V. Trisunova. DU "NMTs vyshchoi ta fakhovoi peredvyshchoi osvity", 2022. 50 s.

DICTIONARIES OF EDUCATION TERMS AS A MEANS OF REFLECTION EDUCATIONAL REFORMS

Marta Tabaka

*Ivan Franko National University of Lviv
Department of Ukrainian Applied Linguistic
1 Universitetska Str., room 233, 79001, Lviv, Ukraine
phone: 097 032 38 02
e-mail: tabakamarta26@gmail.com
<http://orcid.org/0009-0000-1496-6576>*

Dictionaries of education terms are analyzed as a means of reflecting modern educational reforms, which are certified by legislative and regulatory documents. The prerequisites for the creation of the latest lexicographic publications are considered.

Features of modern dictionaries of education terms are outlined as a significant source of fixation, systematization, unification and codification of new terms and concepts in the field of education. The latest dictionaries designed to guide educators in the understanding and correct use of special words were analyzed, namely: "National Educational and Scientific Glossary" (2018), "Dictionary-handbook of vocabulary in the field of education: national-European identity" (2018), "Dictionary of terms and concepts of modern education" (2020), "New Ukrainian school: dictionary of terms and concepts" (2022), "Dictionary of the latest educational terms and concepts" (2021) and "Explanatory dictionary of educational terms" (2022).

The signs of the uniqueness of these dictionaries and the expediency of using them in the process of improving the professional and terminological competence of educators, increasing their professional, general cultural level and pedagogical skill are highlighted. Unique examples of dictionary articles are presented, which contain definitions of relevant terms of the educational and scientific domestic and world space, definitions of concepts that were first recorded by the compilers, as well as illustrative material, the source base of which is the texts of public and political, educational and student media.

The reason for the appearance of new educational terms and concepts is substantiated, and extralinguistic factors influencing the renewal of the semantics of established term lexemes are established.

Key words: general secondary education, educational reforms, modern terminology of the field of education, dictionaries of educational terms, conceptual and terminological apparatus, professional and terminological competence.

*Стаття надійшла до редакції 20.03.2024
доопрацьована 29.03.2024
прийнята до друку 08.04.2024*